

Vol. 5
Autumn 2024

Research Paper

Received:
17 June 2024
Revised:
18 July 2024
Accepted:
23 August 2024
Published:
22 September 2024
P.P: 11-37

ISSN: 2008-3564
E-ISSN: 2645-5285

The components of the manager of the future balance of the Islamic revolution based on the management career of Shahid Raisi in the system of statements of the supreme leader by the method of thematic analysis

Omid Gandomi*¹ | Saeed Savari²

Abstract

This research aims to explore the components of an exemplary revolutionary leader in the managerial style of Martyr Ebrahim Raisi, the sixth president of the Islamic Republic of Iran, based on the statements of the Supreme Leader using thematic analysis. This qualitative study employs an exploratory approach. The research domain is based on the Supreme Leader's statements about Martyr Raisi's personality before and after his martyrdom. Data were collected through note-taking and document analysis. Thematic analysis was employed to identify themes. To extract core themes, the overarching themes of the Supreme Leader's statements about Martyr Raisi were repeatedly examined. The content was analyzed using thematic analysis, resulting in the extraction of 84 core themes, 15 organizing themes, and three overarching themes: Personality traits: Comprehensive, pious, sincere, great and magnanimous, and knowledgeable, Actions and deeds: Servant of the people, supporter of production, tireless, jihadist and revolutionary, anti-corruption, people-oriented, efficient, wise foreign policy, Reflections and consequences: Reviving hope and confidence.

Keywords: Shahid Raisi, director of Teraz Elkhebal, supreme leader servant of the nation, theme analysis.

1. Corresponding Author: Full professor of Qom Seminary, Iran.

Email: omga7333@gmail.com

2. Level (4), jurisprudence and principles, Qom seminary, Qom, Iran.

Cite this Paper: Gandomi, O & Savari, S (2024). The components of the manager of the future balance of the Islamic revolution based on the management career of Shahid Raisi in the system of statements of the supreme leader by the method of thematic analysis. *Future Studies of the Islamic Revolution*, 3(5), 11–37.

Publisher: Imam Hussein University

Authors

This article is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) (CC BY 4.0).

مؤلفه‌های مدیر تراز آینده انقلاب اسلامی بر اساس سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری به روش تحلیل مضمون

امید گندمی^۱ | سعید سواری^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر تشریح مؤلفه‌های مدیر تراز انقلاب در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری به روش تحلیل مضمون است. این نوشتار از نوع پژوهش‌های کیفی باهدف اکتشاف است. قلمرو پژوهش مبتنی بر منظومه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) پیرامون شخصیت شهید رئیسی در قبل و بعد از شهادت است. داده‌ها به روش فیش برداری و اسنادی، جمع‌آوری شده است. جهت کشف مضمون‌ها از روش تحلیل مضمون طی مسیر شده است. جهت استخراج مضامین پایه‌ای، مضامین فراگیر متن بیانات مقام معظم رهبری پیرامون شهید رئیسی مورد بررسی چندباره واقع شد. مطالب با روش "تحلیل مضمون" مورد بررسی واقع شدند. در نتیجه این بررسی، ۸۴ مضمون پایه‌ای، ۱۵ مضمون سازمان‌دهنده و سه مضمون فراگیر استخراج شد که عبارت‌اند از: ابعاد شخصیتی: جامع‌الاطراف، مؤمن، اخلاص، بزرگ و بزرگوار و عالم؛ عملکردها و اقدامات: خادم ملت، حامی تولید، خستگی‌ناپذیر، جهادی و انقلابی، فساد ستیز، مردمی، کارآمد، خردمندی سیاست خارجی مطلوب؛ بازتاب‌ها و پیامدها: زنده کردن امید و اطمینان.

کلیدواژه‌ها: شهید رئیسی، مدیر تراز انقلاب، مقام معظم رهبری، خادم ملت، تحلیل مضمون.

۱. نویسنده مسئول: استاد تمام حوزه علمیه قم، ایران. omga7333@gmail.com

۲. سطح (۴)، فقه و اصول، حوزه علمیه قم، ایران.

استناد: گندمی، امید و سواری، سعید (۱۴۰۳). مؤلفه‌های مدیر تراز آینده انقلاب اسلامی بر اساس سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری به روش تحلیل مضمون، نشریه علمی آینده پژوهی انقلاب اسلامی، ۳(۵)، ۳۷-۱۱.

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.27173674.1403.5.3.1.7>

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع) | نویسندگان

این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه و بیان مسئله

با شروع مبارزات انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی (ره)، انسان‌های زیادی تربیت شدند که نام برخی از ایشان بر لسان امامین انقلاب جاری و به جامعه ایران معرفی می‌شد. با این حال، هیچ کدام از این الگوها در میان مردم عمومیت چندانی نداشتند و قشر خاصی را شامل می‌شدند. تا اینکه شهادت سردار سلیمانی نقطه عطفی را در این زمینه رقم زد. رهبری در خطبه‌های نماز جمعه ۲۷ دی ماه ۱۳۹۸ فرمودند: "ما به حاج قاسم سلیمانی و ابومهدی شهدای عزیز، به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به آنها به چشم یک مکتب نگاه کنیم." سردار سلیمانی شخصیتی بود که دل‌های عموم مردم را تسخیر کرد و به الگویی فراگیر برای نسل جوان تبدیل شد.

پنج سال بعد از شهادت شهید سلیمانی و آن حماسه و شور ناشی از شهادت حاج قاسم، حادثه سقوط بالگرد حامل رئیس جمهور (شهید آیت‌الله رئیسی) و وزیر خارجه و همراهان ایشان، موجی از ابراز احساسات و شور و حماسه، چه بسا فراتر از آن جمعیت‌ها و شور و حماسه‌ها ایجاد نمود. به طوری که در شبی که هنوز جنازه‌ها پیدا نشده بود در جای‌جای کشور، جلسات دعا و توسل برای سلامتی رئیس جمهور برگزار شد، حتی مخالفان دولت از قشر معمولی مردم، اشک می‌ریختند و برای سلامتی ایشان دعا می‌کردند. تفاوتی که شهید رئیسی با شهید سلیمانی داشت در این بود که در زمان حیات شهید سلیمانی همه مردم خدمات او را می‌دیدند و شبهه‌ای نداشتند لکن در باب شهید رئیسی، این چنین نبود، بلکه خدمات او به علت شدت تخریب‌ها نادیده گرفته می‌شد و در اذهان و رسانه به شدت مورد هجوم واقع می‌گرفت. تا جایی که رهبری در ۱۴/۳/۱۴ فرمودند: «بعد از فقدان این عزیز، من دیدم تقریباً همه روزنامه‌ها، همه مطبوعات، در فضای مجازی، اشخاص گوناگون از جریان‌های مختلف، از خدمات او و تلاش‌های شبانه‌روزی او حرف می‌زنند، از او تمجید می‌کنند، تعریف می‌کنند؛ دلم سوخت؛ دلم برای رئیسی سوخت؛ [بعضی از] اینها در زمان حیات او حاضر نبودند یک کلمه از این حرف‌ها را بگویند؛ در زمان حیات او این برجستگی‌ها را می‌دیدند؛ اما کتمان می‌کردند، بلکه عکس آن را می‌گفتند و او را می‌آزردند». رهبری ایشان را به عنوان «الگو برای سیاستمداران و رؤسای جمهور آینده» و به عنوان کسی که

«نصاب جدیدی از خدمتگزاری برای ملت» را به ارمغان آورد معرفی نمود؛ بنابراین ضرورت ایجاد می‌کند تا ابعاد شخصیتی و مدیریتی این شهید بزرگوار شناخته شود تا سیاستمداران و رؤسای جمهور و کشور بتوانند به‌عنوان الگو از این مدل، استفاده کنند. بهترین فردی که می‌تواند این شخصیت را به بشناساند، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) است؛ به این دلیل که ایشان از جهت مدیریتی بیشترین اشراف را به عملکرد و شخصیت رئیس‌جمهور دارند، ضمناً ایشان از آن جهت که دیدبان انقلاب هستند اشراف به مصالح و مفاسد کشور و عملکرد دستگاه‌های مختلف دارند؛ لذا با توجه به اهمیت الگو برای سیاستمداران و رؤسای جمهور و حتی عموم مردم، ضرورت ایجاد می‌کند تحقیق انجام شود برای پاسخ به این سوال که «مؤلفه‌های مدیر تراز در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به روش تحلیل مضمون چیست؟»

سؤالات فرعی:

۱. ابعاد شخصیتی مدیر تراز در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به روش تحلیل مضمون چیست؟
۲. عملکرد و اقدامات مدیر تراز در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به روش تحلیل مضمون چیست؟
۳. بازتاب‌ها و پیامدهای مدیر تراز در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به روش تحلیل مضمون چیست؟

مبانی نظری پژوهش

مدیریت تراز انقلاب اسلامی ایران

مدیریت تراز انقلاب اسلامی مفهومی است که از بطن انقلاب اسلامی ایران برآمده و به دنبال تحقق نظام مدیریتی بر اساس ارزش‌ها و اصول اسلامی و ایرانی است. این نوع مدیریت تلاش می‌کند تا با بهره‌گیری از آموزه‌های اسلامی و توجه به مقتضیات فرهنگی و اجتماعی ایران، الگوی

جدیدی از مدیریت را به جامعه عرضه کند که بتواند در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی مؤثر واقع شود.

اصول و مبانی نظری مدیریت اسلامی

مدیریت اسلامی بر پایه آموزه‌های قرآن و سنت نبوی استوار است. اصول اساسی این نوع مدیریت شامل توحید، عدالت، تقوا، مسئولیت‌پذیری، مشورت، و رعایت حقوق انسان‌هاست. این اصول نقش مهمی در شکل‌گیری و هدایت سازمان‌ها و نهادهای اسلامی دارند.

توحید

توحید به‌عنوان پایه و اساس اعتقادات اسلامی، در مدیریت اسلامی نیز نقش محوری دارد. توحید به معنای یگانگی خداوند و نفی هرگونه شرک در تمامی جوانب زندگی، از جمله مدیریت و اداره امور است. این اصل باعث می‌شود تا مدیران اسلامی در تمامی تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات خود، خداوند را ناظر و حاضر بدانند و به اصول الهی پایبند باشند. تزریق روح توحید در جامعه از شاخصه‌های مدیریت اسلامی است، ما تا خود موحد نباشیم نمی‌توانیم روح توحید را در جامعه تزریق کنیم، نماد و جلوه آن نیز اقامه نماز اول وقت است. (نیلی‌پور، ۱۳۹۵)

عدالت

قراردادن عدالت به‌عنوان معیار در مدیریت به این معناست که باید امکاناتی برابر برای پیشرفت و تعالی همه افراد فراهم شود و هر کس به آنچه که شایسته آن است دست یابد. در وضع قوانین و اجرای آنها باید به مساوات رفتار شود و هیچ‌گونه تبعیضی نسبت به هیچ‌کس اعمال نشود. اصل عدالت باید در تمام جنبه‌ها و ارکان اداره امور حضور داشته باشد تا اهداف دولت اسلامی به‌درستی محقق شود. (حمزه‌پور، ۱۳۸۸: ۱۰۹)

الگوی مدیریت ایرانی اسلامی

الگوی مدیریت ایرانی اسلامی ترکیبی از اصول و مبانی مدیریت اسلامی و ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی ایران است. این الگو تلاش می‌کند تا با توجه به مقتضیات جامعه ایرانی، مدیریتی کارآمد و مؤثر را به اجرا درآورد.

ویژگی‌های فرهنگی ایرانی

ویژگی‌های فرهنگی ایرانی شامل ارزش‌هایی همچون مهمان‌نوازی، احترام به بزرگان، روحیه همکاری و مشارکت، و تعهد به خانواده است. این ویژگی‌ها می‌توانند در مدیریت ایرانی اسلامی نقش بسزایی ایفا کنند و به تقویت همبستگی و کارآمدی سازمان‌ها و نهادهای ایرانی کمک کنند. (ظہیری، ۱۳۹۰: ۲۵)

توجه به مقتضیات تاریخی و اجتماعی ایران

توجه به مقتضیات تاریخی و اجتماعی ایران به معنای درک و شناخت عمیق از تاریخ، فرهنگ، و نیازهای جامعه ایرانی است. این شناخت می‌تواند به مدیران ایرانی اسلامی کمک کند تا تصمیمات و برنامه‌های مدیریتی خود را با توجه به شرایط خاص ایران اتخاذ کنند و به پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی یاری رسانند.

پیشینه پژوهش

زمانی که این پژوهش در حال نگارش است، هنوز تحقیقی نسبت به سیره مدیریتی شهید آیت‌الله رئیسی، انجام نشده لکن در باب مدیریت تراز انقلاب، تحقیقاتی انجام شده است. نجفی سیار و نیکونهاد (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «شاخصه‌های حکمرانی مطلوب دولت تراز انقلاب اسلامی، مطابق با بیانیه گام دوم» معتقد شدند که مهم‌ترین شاخص‌های دولت تراز انقلاب را می‌توان شامل مواردی همانند معنویت‌گرایی، علم‌گرایی، شایسته‌سالاری، عقلانیت محوری، مشارکت‌جویی، قانون محوری، شفافیت‌گرایی، و بوم‌گرایی اقتصادی برشمرد. مرتضوی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «شاخص‌های دولت تراز انقلاب اسلامی با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری» بیان دارند که در منظومه بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) شاخص‌هایی همچون سلامت اخلاق و عمل، خدمت به خلق، دوری از فساد اقتصادی، قانون‌گرایی، خردگرایی و حکمت و تکیه بر ظرفیت درون‌زای کشور، مورد تأکید ایشان می‌باشد. فخرایی و کیومرث احمدی و علی‌اکبر احمدی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «الگوی جهت‌تیین و بسط مفهومی مدیریت تراز انقلاب از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)» در نهایت با ۱۹ مقوله و ۱۴۱

مفهوم به شرایط علی، زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهای نهایی نتیجه گرفته‌اند. باقرزاده (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «شاخصه‌های رئیس‌جمهور» شاخصه‌های رئیس‌جمهور تراز انقلاب را یازده مورد می‌داند که عبارت‌اند از: آشنایی کامل با مبانی و اصول فکری دولت و نظام اسلامی، اعتماد به نفس ملی، فساد ستیزی، توانمندی لازم، عدالت‌گرایی، اعتقاد و وفاداری عمیق به یگانگی دین و سیاست، وفاداری به روحانیت و فقاہت، ولایت‌پذیری، پایبند به اقتصاد مقاومتی، جوان‌گرایی و شجاعت.

پژوهش حاضر با تأکید بر سیره مدیریتی شهید رئیسی به بررسی مؤلفه‌های مدیر تراز انقلاب در منظومه بیانات مقام معظم رهبری به روش تحلیل مضمون پرداخته است که در نوع خود سابقه‌ای نداشته است. در زمانی که این پژوهش در حال نگارش است و به نتیجه رسیده است، کمتر از ۱۵ روز از شهادت مرحوم آقای رئیسی گذشته است.

روش پژوهش

این پژوهش از جنس کیفی و از جهت هدف، اکتشافی است. قلمرو پژوهش شامل منظومه بیانات مقام معظم رهبری در باب سیره مدیریتی شهید رئیسی می‌باشد. داده‌ها به شیوه مطالعه اسنادی و فیش‌برداری جمع‌آوری شده است. برای یافتن مضامین از روش "تحلیل مضمونی" و با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا استفاده شده است. بجهت استخراج مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر و برای دست‌یافتن به الگوی مدیریتی شهید آیت‌الله رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری برای دستیابی به مؤلفه‌های مدیر تراز، بررسی شده است. کدگذاری داده‌ها با روش تحلیل مضمون و با استفاده از نرم‌افزار مذکور صورت گرفته است.

دکتر حمید قاسمی در باب روش تحلیل مضمون می‌نویسد: «روش تحلیل مضمون روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است که کاربرد گسترده‌ای دارد. این مسیر اجرای پژوهش کیفی فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند.» (قاسمی، ۱۴۰۰: ۳۷۶)

تحلیل مضمون با رویکرد شبکه مضامین، سفری از مفاهیم ملموس و آشکار به سوی مضامین انتزاعی و کلی است. این سفر با واکاوی مضامین پایه آغاز می‌شود و در نهایت به کشف مضمون فراگیر و اصلی متن ختم می‌شود. در این پژوهش، ابتدا مضامین بنیادی و آشکار موجود در بیانیه گام دوم انقلاب و پیام تسلیت مقام معظم رهبری نسبت به شهادت شهید سلیمانی، استخراج و سپس مهم‌ترین محورهای آنها شناسایی گردید. در گام بعدی، به تحلیل و بررسی این مؤلفه‌ها، ارتباط و نسبت آنها با اهداف گام دوم انقلاب و در نهایت ارائه شبکه تربیتی مضمونی مطلوب پرداخته شد.

پایایی تحقیق با استفاده از مرور چندباره متن بیانات رهبری پیرامون سیره مدیریتی شهید آیت‌الله رئیسی و همچنین با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا کدگذاری و تحلیل مضامین انجام شد، تا مضامین را به صورت دقیق احصا شود.

یافته‌های پژوهش

مرحله اول

در مرحله اول از روش کیفی تحلیل مضمونی نیاز است از متن موردنظر، مضامین پایه‌ای استخراج شود. در این نوشتار متن بیانات معظم له درباره شهید آیت‌الله رئیسی از قبل از اعلام رسمی شهادت ایشان تا سالروز رحلت امام (بیانات در حرم امام ۱۴۰۳/۳/۱۴) انتخاب شده و در قالب کدهای پایه‌ای ساماندهی شده است. هر کدام از این کدها بدین صورت می‌باشد که متضمن و یادآور متن اصلی می‌باشند که این مضامین را مضامین پایه‌ای گویند.

جدول ۲- تبدیل متن به مضمون پایه

مضامین پایه	نقل قول
جذب دل‌های مردم، سپاس بی‌دریغ مردم	«جذب دل‌های مردم و سپاس بی‌دریغ آنان یکی از پاداش‌های الهی در دنیا است»
خادم‌الرضا(ع)	«با اندوه و تأسف فراوان خبر تلخ درگذشت شهادت‌گونه عالم مجاهد، رئیس‌جمهور مردمی و باکفایت و پرتلاش، خادم‌الرضا علیه‌السلام جناب حجة الاسلام و المسلمین آقای حاج سید ابراهیم رئیسی و همراهان گرامی ایشان»

مضامین پایه	نقل قول
	رضوان الله علیهم را دریافت کردم.»
اخلاص، صمیمی، ارزشمند	«در این حادثه تلخ، ملت ایران، خدمتگزار صمیمی و مخلص و باارزشی را از دست داد.»
شهید خدمت	«آنها را شهدای خدمت می‌دانیم»
صفا، مرد کار	«درباره رئیس‌جمهور عزیز ما، مرد کار و خدمت و صفا و صداقت بود.»
مظلوم	«بعد از فقدان رئیس‌جمهور عزیز همه جریان‌ها از خدمات او حرف می‌زنند؛ دلم برای رئیسی سوخت، در زمان حیات او یک کلمه حاضر نبودند از این حرف‌ها بزنند»
برادر بسیار خوب، باکفایت، مسئول کارآمد، جدی، پرتلاش، پرثمر	«آقای رئیس‌جمهور برادر بسیار خوب و مسئولی کارآمد و باکفایت و صمیمی و جدی بود.» «رئیس‌جمهور مردمی و باکفایت و پرتلاش» «خدمت پر تلاش و پر ثمر»
بزرگ و بزرگوار، فداکار، تلاش بی‌وقفه، خادم ملت	«همه مدت مسئولیت این انسان بزرگوار و فداکار چه در دوران کوتاه ریاست‌جمهوری و چه پیش از آن، یکسره به تلاش بی‌وقفه در خدمت به مردم و به کشور و به اسلام سپری شد.» «در راه خدمت به مردم کشته شدند»
کرامت قائل شدن برای مردم، عزت قائل شدن برای مردم، حفظ حرمت مردم	«برای مردم، کرامت قائل بود، عزت قائل بود، حرمت مردم را نگه می‌داشت.»
تکریم جوانان، اعتماد به جوانان	«به جوان‌ها اعتماد می‌کرد، جوان‌ها را تکریم می‌کرد.»
پاسخ کریمانه به اهانت‌کنندگان	«به کسانی که حتی به او اهانت کرده بودند، پاسخ تند، پاسخ زشت، پاسخ عصبی نمی‌داد.»
پرهیزگار، عالم، خردمند	«خداوند علیم و قدیر را سپاس می‌گوییم که بافضل و عنایت خود، ایران را بار دیگر در آزمون سیاسی و اجتماعی انتخابات، سرافراز فرمود، و ملت عظیم‌الشأن، در شرایط پیچیده و دشوار، با حضور پر معنا و عزت‌آفرین خود، حاکمیت رأی مردم بر اداره امور کشور را نمایان ساخت، و با انتخاب شخصیتی مردمی و عالی‌قدر، از تبار سیادت و علم، و مزین به پرهیزگاری و خردمندی، و دارای سوابق درخشان مدیریت، عزم راسخ خود را بر پیمودن مسیر نورانی انقلاب که مسیر عدالت و پیشرفت و آزادی و عزت است، نشان داد.» «با اندوه

مضامین پایه	نقل قول
	و تأسف فراوان خبر تلخ درگذشت شهادت گونه عالم مجاهد، رئیس جمهور مردمی و پاکفاییت و پرتلاش، خادم الرضا علیه السلام جناب حجة الاسلام و المسلمین آقای حاج سید ابراهیم رئیسی و همراهان گرامی ایشان رضوان الله علیهم را دریافت کردم.»
سلامت، امانت دار	«سلامت و امانت و کارآمدی خود را در مقاطع گوناگون خدمت نشان داده‌اید.»
عزیز، مؤمن، پرکار، شایسته	«رئیس جمهور عزیز و پرکار و همراهان ایشان افراد شایسته و مؤمنی بودند.»
عمل صالح یعنی خدمت به مردم	«کار با نیت خدمت به مردم، عمل صالح و حسنه مأجور الهی است.»
عدم مشغول شدن به طعن بدخواهان	«از این رو آزرده‌گی‌هایش از ناسپاسی وطن برخی بدخواهان، مانع تلاش شبانه‌روزی‌اش برای پیشرفت و اصلاح امور نمی‌شد.»
پرانگیزه، تلاش شبانه‌روزی	«این تلاش شبانه‌روزی و پرانگیزه به فضل الهی به آثار و نتایج خوبی نیز منجر شده است.»
خستگی ناپذیر، فرزانه، کارآزموده، مردمی	«رأی به عالم فرزانه و خستگی‌ناپذیر و کارآزموده و مردمی، جناب حجة الاسلام آقای سید ابراهیم رئیسی» «خدمت به مردم و مردمی بودن بارزترین ویژگی این شهدا می‌باشد»
نصاب بی سابقه در خدمتگزاری	«در خدمتگزاری به کشور، یک نصاب تازه‌ای را به وجود آورد.»
صداقت زیاد	«ما قبلاً هم شخصیت‌های خدمتگزار داشته‌ایم، اما نه در این حد، نه با این حجم، نه با این کیفیت، نه با این صداقت، نه با این پُرکاری و شب و روز نشناختن»
ترویج رضایت مردم در راستای رضایت الهی	«رضایت مردم که حاکی از رضایت الهی است بر همه چیز ترجیح داشت»
حساسیت به مسائل مرزی و حوادث آن	«رئیس جمهور فقید ما نسبت به مسائل مرزی مربوط به ارمنستان و حوادث اطراف این قضیه، بسیار حساس بود»
شخصیت برجسته	«ما شخصیت برجسته‌ای را از دست دادیم»
شخصیت جامع‌الاطراف	«از دست دادن شخصیت جامع‌الاطرافی همچون آقای رئیسی سخت است»

مضامین پایه	نقل قول
مغتنم	«خداوند متعال رئیس‌جمهور مغتنم و همراهان ایشان را به آغوش ملت برگرداند»
کارنامه افتخارآمیز در قوه قضائیه	«کارنامه افتخارآمیزی که در پایه‌گذاری اقدامات ماندگار از خود به جای گذاشته‌اند»
کارهای خوب در مدت کم، زحمت‌کش	«ایشان در این دو سال و چند ماهی که مسئولیت قوه قضائیه را داشتند، حقاً زحمت کشیدند، تلاش کردند، کارهای خوبی انجام گرفت در این قوه.»
فقیه، حقوق‌دان، باتجربه	«از طرفی در کنار فقاقت از تحصیلات حقوقی و دانش و تجربه در این عرصه مهم برخوردارید»
صفا و صمیمیت در مدیریت	«سبک مدیریت او در بین همکاران خودش یک سبک ویژه‌ای بود، با صمیمیت همراه بود؛ با همکارانش... باصفا و صمیمیت رفتار می‌کرد.»
برخورد باکرامت با بدی‌کنندگان	«رئیس‌جمهور به کسانی که به خود او بدی کرده بودند باکرامت برخورد می‌کرد.»
میدان دادن به مردم و جوانان برای اظهارنظر	«به مردم، به جوان‌ها برای اظهارنظر میدان می‌داد»
گسترش روابط با همسایگان در سیاست خارجی	«این موضوعات (آغاز روابط مجدد با عربستان) نتیجه سیاست خوب دولت جناب آقای رئیسی برای گسترش و تقویت روابط با همسایگان و کشورهای منطقه است.»
برجسته‌کردن ایران در چشم رجال سیاسی	«رئیس‌جمهور عزیز، ایران را در چشم رجال سیاسی دنیا برجسته کرد.»
عدم اعتماد به لخبند دشمن	«به لخبند دشمن اعتماد نمی‌کرد.»
استفاده عالی از فرصت‌های خارجی	«در مسائل خارجی، از فرصت‌ها به بهترین وجهی استفاده کرد»
تحرکات و سفرهای متعدد خارجی پر برکت برای کشور	«این همه تحرک خارجی و سفر خارجی آثار ارزشمند و بابرکتی برای کشور داشت، هم برای امروز کشور، هم برای فردای کشور»
درست شناساندن انقلاب در دنیا	«انقلاب اسلامی راه، ملت ایران راه، در بیانات خود و در اظهارات خارجی خود، درست تعریف کرد و شناساند»

مضامین پایه	نقل قول
برجسته بودن او در تعاریف رجال سیاسی	«رجال سیاسی‌ای که امروز درباره او حرف می‌زنند، از او به‌عنوان یک چهره برجسته حرف می‌زنند»
مظهر شعارهای انقلاب، رئیس‌جمهور انقلاب	«رئیس مظهر شعارهای انقلاب بود.»
تأکید بر شعارهای انقلاب در تبلیغات انتخاباتی، تأکید بر سخنان امام در تبلیغات انتخاباتی	«آقای رئیسی از همان ابتدا که وارد تبلیغات انتخابات شد، بر روی شعارهای انقلاب و سخنان امام تکیه کرد»
سابقه درخشان مدیریت، عزم راسخ در پیمودن مسیر عدالت، عزت، آزادی، انقلاب	«دارای سوابق درخشان مدیریت، عزم راسخ خود را بر پیمودن مسیر نورانی انقلاب که مسیر عدالت و پیشرفت و آزادی و عزت است، نشان داد.»
مرزبندی با دشمنان انقلاب	«در مرزبندی با دشمنان انقلاب صراحت داشت»
صراحت لهجه با دشمنان	«در مورد کسانی که با انقلاب بد بودند، مخالف بودند، دشمن بودند، دوپهلو صحبت نمی‌کرد؛ صریح صحبت می‌کرد»
الگو بودن برای سیاستمداران و رؤسای جمهور آینده	«اینها ارزش است، اینها درس است؛ هر کدام از اینها برای سیاستمداران ما، برای رؤسای جمهور آینده ما، برای کسانی که در یک‌بخشی مورداعتماد ملت قرار می‌گیرند، یک سرمشق است.»
مبارزه با فساد و مفسد	«آقای رئیسی در مسئولیت قبلی (قوه قضائیه)، مبارزه با فساد را شروع کرد»
پایه‌گذاری اقدامات ماندگار در قوه	«با تشکر فراوان از خدمات ارزنده ایشان در مدت مسئولیت قضائی و کارنامه افتخارآمیزی که در پایه‌گذاری اقدامات ماندگار از خود به‌جای گذاشته‌اند»
زنده شدن امید در مردم، محبوب مردم	«امید مردم و محبوبیت ایشان را افزایش داد»
افزایش اعتماد مردم به قوه قضائیه، خوش‌بین کردن مردم به قوه قضائیه	«این موجب اعتماد مردم و دلگرمی آنان به قوه قضائیه در حوادث و منازعات خواهد شد.»

مضامین پایه	نقل قول
مایه سرافرازی ملت ایران	«همین روحیات و ویژگی‌ها باعث شد که خداوند آنها را مایه سرافرازی ملت ایران قرار دهد.»
گل‌باران و اشک‌باران پیکرها، زنده شدن خاطرات شهدای دهه ۶۰، پاسخ به هزاران دروغ و شایعه و تهمت	«مردم وفادار و هوشیار در شهرهای مختلف، با گل‌باران و اشک‌باران این پیکرهای پاک، یاد شهیدان دهه ۶۰ را برای نسل جدید کشور زنده کردند و در عمل، به هزاران دروغ و تهمت و شایعه پاسخ دادند.»
تشییع شهید رئیسی نشان از زنده‌بودن ملت ایران	«این تشییع باشکوه نشان داد که ملت ایران زنده است.»
تشییع چندین میلیونی	«تشییع چندین میلیونی رئیس‌جمهور فقید و همراهان عزیزش نمونه‌ای از این پاداش الهی است»
حماسه تشییع و عزاداری	«عزاداری مردم برای رئیس‌جمهور عزیز یک حماسه بود.»
دولت کار و فعالیت	«دولت جناب آقای رئیسی، دولت «کار و فعالیت» است»
حامی تولید	«یک نکته دیگر در مورد این مسئله قوه قضائیه و این مبارزه با فساد [این است که] یکی از کارهای خوب قوه قضائیه حمایت از تولید و جلوگیری از تعطیلی این واحدها است. اینکه حالا جناب آقای رئیسی در گزارششان گفتند «هزار واحد تولیدی»، این خیلی مسئله مهمی است، این خیلی کار مهمی است...»

مرحله دوم

در این گام، مضامین پایه‌ای که بار معنایی مشابهی دارند و یک مفهوم را به ذهن انتقال می‌دهند را تحت یک مفهوم کلی‌تر قرار می‌دهیم. توضیح آنکه یک عنوان کلی‌تر که می‌توانند گویای چند یا چندین مضمون پایه‌ای باشند را به‌عنوان مضامین سازمان‌دهنده می‌آوریم. یعنی ۱۰۱ مضمون پایه‌ای را در قالب ۱۵ مضمون سازمان‌یافته نشان می‌دهد.

جدول ۳- تبدیل مضامین پایه ای به مضامین سازمان دهنده

مضامین پایه ای	مضامین سازمان دهنده
اخلاص	اخلاص
	فداکار
	خادم الرضا
	صفا
بزرگ و بزرگوار	برادر بسیار خوب
	عزیز
	کرامت قائل شدن برای مردم
	عزت قائل شدن برای مردم
	حفظ حرمت مردم
	تکریم جوانان
	پاسخ کریمانه به اهانت کنندگان
مؤمن	پرهیزگار
	سلامت
	امانت دار
	ایمان
	صداقت
خادم ملت	پاداش اخروی
	پاداش دنیوی
	خدمت به مردم، علم صالح
	شهادت در اثنای خدمت
	خادم ملت
	مرد خدمت
خستگی ناپذیر	خدمت شبانه روزی
	پرتلاش
	زحمت کش
	خستگی ناپذیر

مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان‌دهنده
	پرکار
	مرد کار و عمل
	ایجاد نصاب جدید در خدمت‌گزاری
	عدم سابقه خدمت‌گذاری در این نصاب
مردمی	ترجیح رضایت مردم در جهت رضایت الهی
	مردمی
جامع‌الاطراف	صمیمی
	جامع‌الاطراف
مسئول کارآمد	شخصیت برجسته
	ارزشمند
	مغتنم
	باکفایت
	کارآزموده
	جدی
	مسئول کارآمد
	سابقه درخشان مدیریت
	پرثمر
	کارنامه افتخارآمیز در قوه قضائیه
	کارهای خوب در مدت کم
	پر انگیزه
	باتجربه
	شایسته
صفا و صمیمیت در تعامل با زیردستان	
عالم	عالم
	فرزانه
	فقیه
	حقوق‌دان

مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان‌دهنده
خردمندی در عمل	خردمند
	عدم مشغول‌شدن به طعن بدخواهان
	برخورد با کرامت با بدکنندگان
	میدان دادن به مردم و جوانان برای اظهارنظر
سیاست خارجی مطلوب	گسترش و تقویت روابط همسایگان
	حساس‌بودن به مسائل مرزی و همسایگان
	برجسته‌کردن ایران در چشم رجال سیاسی
	عدم اعتماد به لیخند دشمن
	استفاده عالی از فرصت‌های خارجی
	تحركات و سفرهای متعدد خارجی پر برکت برای کشور
	درست شناساندن انقلاب به دنیا
	بزرگ‌بودن او در تعاریف رجال سیاسی
جهادی و انقلابی	مظهر شعارهای انقلاب
	رئیس‌جمهور انقلاب
	تأکید بر شعارهای انقلاب در تبلیغات انتخاباتی
	تأکید بر سخنان امام در تبلیغات انتخاباتی
	حمایت مردم از شهید رئیسی، حمایت از شعارهای انقلاب
	عزم راسخ در پیمودن مسیر عدالت
	عزم راسخ در پیمودن مسیر عزت
	عزم راسخ در پیمودن مسیر آزادی
	عزم راسخ در پیمودن مسیر انقلاب
	مرزبندی با دشمنان انقلاب
	صراحت لهجه با دشمنان
	الگو بودن برای سیاستمداران و رؤسای جمهور آینده
فساد ستیز	مبارزه با فساد و مفسد
	پایه‌گذاری اقدامات ماندگار در قوه قضائیه
	زنده کردن امید در مردم

مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان‌دهنده
زنده کردن امید و اطمینان	افزایش اعتماد مردم به قوه قضائیه
	خوش‌بین کردن مردم به قوه قضائیه
	مایه سرافرازی ملت ایران
	تشییع، پاسخ به هزاران دروغ و شایعه و تهمت
	زنده شدن خاطرات شهدای دهه ۶۰
	گل‌باران و اشک‌باران پیکرها
	تشییع شهید رئیسی نشان از زنده‌بودن ملت ایران
	تشییع چندین میلیونی
	حماسه تشییع و عزاداری برای او
	اعتماد به جوانان
حامی تولید	دولت کار و فعالیت
	حامی تولید

مرحله سوم

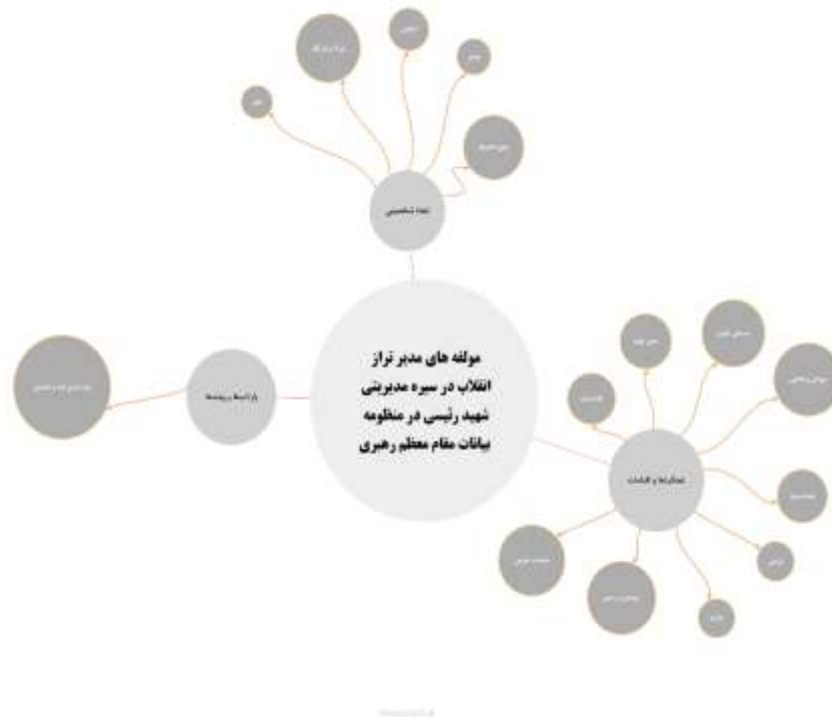
در این قدم از تحلیل مضمون، مضامین سازمان‌یافته را دوباره ساماندهی می‌کنیم و در قالب چند مضمون فراگیر و اصلی‌تر و مرکزی‌تر بیان می‌کنیم. به عبارت دیگر با بررسی و تحلیل مضامین مرتبط با مؤلفه‌های مدیر تراز در سیره مدیریتی شهید آیت‌الله رئیسی سه مضمون فراگیر به دست می‌آید:

- (۱) ابعاد شخصیتی
- (۲) عملکردها و اقدامات
- (۳) بازتاب‌ها و پیامدها
- (۴)

جدول ۴ - تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضامین فراگیر

مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
اخلاص	ابعاد شخصیتی
بزرگ و بزرگوار	
مؤمن	
عالم	
جامع الاطراف	
خادم ملت	عملکردها و اقدامات
خستگی ناپذیر	
مردمی	
کارآمد	
خردمندی در عمل	
سیاست خارجی	
جهادی و انقلابی	
فساد ستیز	
حامی تولید	بازتابها و پیامدها
زنده کردن امید و اطمینان	

برای پایایی با استفاده از مرور چندباره متن بیانات رهبری و با استفاده از نرم افزار مکس کیوداکه مخصوص کدگذاری داده‌های کیفی می‌باشد، استفاده شده است تا بتوانیم مضامین را به صورت دقیق احصا کنیم. بر اساس مراحل صورت گرفته فوق، شبکه مضمونی پژوهش حاضر به صورت زیر می‌باشد:

شکل ۱- شبکه مضمونی مؤلفه‌های مدیر تراز انقلاب در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری

پس مضامین فراگیر مؤلفه‌های مدیر تراز انقلاب در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری در چهار بخش قابل تشریح می‌باشد. بخش نخست مربوط به ابعاد شخصیتی شهید آیت‌الله رئیسی می‌باشد که عبارت‌اند از: مخلص، مؤمن، جامع‌الاطراف، بزرگ و بزرگوار و عالم؛ بخش دوم مربوط به عملکرد و اقدامات شهید آیت‌الله رئیسی است که عبارت‌اند از: خادم ملت، حامی تولید، خستگی‌ناپذیر، جهادی و انقلابی، فساد ستیز، مردمی، کارآمد، خردمندی در عمل و سیاست خارجی مطلوب می‌باشد. بخش سوم مربوط به بازتاب‌ها و پیامدها می‌باشد که عبارت از: زنده نمودن امید و اطمینان می‌باشد. بخش چهارم نیز به ارائه شبکه مضمونی

مؤلفه‌های مدیر تراز انقلاب در سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری می‌باشد که در شکل بالا به نمایش داده شده است.

توصیف و تفسیر مضامین

در سنوات اخیر دشمنان قسم خورده ایران اسلامی تلاش زیادی برای حذف یا از چشم انداختن موثرین نظام جمهوری اسلامی نموده است که بارزترین آنها شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی می‌باشد لکن از یک مطلب غفلت دارد و دست خداست که بالاترین دست‌ها و قدرت‌هاست. قدرت خداوند بر این بود که این شهید بزرگوار تا قیامت مایه مباهات و فخر ایران اسلامی و حتی جهان اسلام باشد. تشیع میلیونی که در شهرهای مختلف و هزاران مراسمی که برای او برقرار شد نشان از مدال عزتی دارد که خداوند به گردن او آویخته است. برای تربیت انسان‌های استوار در تراز شهید رئیسی باید مؤلفه‌های مدیریتی ایشان را شناخت. در ادامه مطلب به شرح و تبیین مضامین اصلی مدیریتی شهید رئیسی خواهیم پرداخت:

۱. ابعاد شخصیتی شهید رئیسی

اخلاص: امام خمینی حقیقت اخلاص را در گرو تصفیه عمل از هر گونه ناخالصی و پالایش قلب از هر گونه توجهی به غیر خداوند در تمام اعمال ظاهری و باطنی می‌داند. (خمینی، ۱۳۷۸: ۱۶۰) ایشان معتقدند که تا زمانی که انسان از قید خودخواهی و تمایز میان خود و خدا، و از رسوم عبودیت و کثرت‌گرایی میان عابد و معبود رها نشود، به اخلاص حقیقی دست نخواهد یافت. (خمینی، ۱۳۸۰: ۳۲۸) به این معنا که هدف او در کسب کمالات و صفات نیکو، نباید اغراض دنیوی و مادی باشد، بلکه باید طالب کمالات الهی باشد. البته این در ابتدای مسیر سلوک است؛ و گرنه عارف کامل فراتر از این مطالب است و قلب او هر آنچه را که محبوب بر آن وارد کند، می‌پذیرد. (خمینی، ۱۳۹۱: ۱۱) از آنجا که در غالب نیت‌ها نوعی آمیختگی به غیر خدا وجود دارد و در کمتر نیتی اخلاص حقیقی یافت می‌شود، خلوص مطلق از بلندترین درجات اولیای کامل به شمار می‌آید. (خمینی، ۱۳۷۸: ۷۵) حضرت امام اخلاص را مهم‌ترین آداب عبادات می‌دانند. (خمینی، ۱۳۷۸: ۱۶۰)

اسلام چنان ارزشی برای اخلاص قائل هست که در برخی روایات، ارزش ضربه شمشیر امام علی (ع) در جنگ احزاب را معادل عبادت تمام جن و انس می‌دانستند. (احسانی، ۱۴۰۳: ۸۶) که به نظر حضرت امام، این ارزش والا به خاطر مرتبه اخلاص حضرت علی (ع) بود. حضرت علی (ع) در تمام اعمال خود، تنها رضای الهی را مدنظر داشت و هیچ‌گاه به دنبال منافع شخصی و دنیوی نبود. (خمینی، ۱۳۷۸: ۱۶؛ همو، ۱۳۶۱: ۱۹۷؛ همو، ۱۳۷۵: ۱۲۴)

بزرگ و بزرگوار: استاد مطهری بیان دارد: «اگر کسی دارای روح بزرگ بشود، خواه‌ناخواه تن او به زحمت و رنج می‌افتد. تنها آن تنها و بدن‌هایی از آسایش کامل و احياناً عمر دراز، خواب‌های بسیار راحت، خوراک‌های بسیار لذیذ و این‌گونه چیزها بهره‌مند می‌شوند که دارای روح‌های حقیر و کوچک‌اند. اما افرادی که روح بزرگ دارند، همین بزرگی روح آنها سبب رنج تن آنها و احياناً کوتاهی عمر آنها می‌شود، سبب بیماری‌های تن آنها می‌شود. بزرگوار روح مطلب عالی‌تری است؛ یعنی هر بزرگی روح، بزرگوار نیست. هر بزرگوار، بزرگی هست؛ اما هر بزرگی، بزرگوار نیست. به خاطر احساس یک شرافت و بزرگوار پایداری خودپرستی می‌گذارد، چطور؟ این آدم می‌خواهد بزرگ باشد؛ اما دنبال این نیست که بزرگ‌تر از فلان آدم باشم؛ فلان آدم فلان مقدار ثروت دارد من از او بیشتر داشته باشم، فلان آدم فقط محکوم حکم من باشد، من امر کنم و او اطاعت کند، من باید آمر باشم و او مطیع. در مقابل پلیدی‌ها، برای نفس و روح خودش احساس بزرگی می‌کند. مثلاً انسانی اساساً روحش به او اجازه نمی‌دهد که دروغ بگوید، اصلاً دروغ را پستی می‌داند، در روح خودش احساس علو می‌کند. علی علیه‌السلام به فرزندش امام مجتبی علیه‌السلام می‌فرماید: اَكْرَمُ نَفْسِكَ عَنْ كُلِّ دَبِيَّةٍ وَ اِنْ سَاقَتَكَ اِلَى الرَّغَائِبِ، فَانْكُ لَنْ تَعْتَاضَ بِمَا تَبَدَّلُ مِنْ نَفْسِكَ عَوْضًا (فیض الاسلام، ۱۳۶۸: ۳۱) پسر جانم! روح خودت را گرامی بدار، بزرگوار بدار، برتر بدار از هر کار پستی.» (مطهری، ۱۳۹۵: ۲۰۴)

عالم: مقام معظم رهبری شهید رئیسی را عالم خواندند. ایشان در اهمیت علم می‌فرماید: «ما علم را برای سعادت بشر، برای رشد و شکوفائی بشر، برای استقرار عدالت و آرزوهای قدیمی بشر می‌خواهیم» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸/۱۱/۱۳) «علم را برای خدمت، برای معنویت، برای پیشرفت فضائل انسانی، برای دفاع حقیقی از حقوق انسان باید فرا بگیریم.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۹/۷/۱۴)

«جامعه، بدون علم نخواهد توانست آرمانهای خودش را بالا بیاورد.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۵/۶/۶)

مؤمن: مقام معظم رهبری می‌فرماید: «شهید مطهری (رضوان الله تعالی علیه) در پاریس یک ملاقاتی با امام کرده بود - خود شهید مطهری کوه ایمان بود؛ او در مقابل ایمان امام اظهار حیرت و شگفتی می‌کرد - ایشان بعد از برگشتن گفت که من چهار ایمان در امام مشاهده کردم: یکی ایمان به هدف؛ هدف یعنی اسلام؛ هدف امام اسلام بود؛ یکی ایمان به راه؛ راهی که در پیش گرفته بود؛ راه امام راه مبارزه بود؛ یکی ایمان به مردم، به مؤمنین؛ یعنی همان چیزی که خداوند متعال درباره پیغمبر می‌فرماید: *يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ يُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ* (توبه - ۶۱)؛... و چهارم، از همه بالاتر، ایمان به رب، ایمان به خدا، اعتماد به خدا... معنای درست *يُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ* همان *يُؤْمِنُ* با مؤمنین است. ایمان، در استعمالات قرآن کریم، با لام متعدی شده؛ مثلاً *فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ* (عنکبوت - ۲۶). *يُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ* یعنی اعتماد به مردم، اعتقاد به مردم.» (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۲/۳/۱۴)

جامع‌الاطراف: شهید مطهری معتقد است انسان کامل انسانی است که همه ارزش‌های او، به طور هماهنگ و در سطح عالی رشد کرده باشد. کسی که همه ابعاد وجودی او رشد کرده باشد، لکن به‌اندازه معصوم نیست؛ ولی به همه ابعاد توجه نموده و به‌اندازه قابل توجهی رشد داده است را شخصیت جامع‌الاطراف گویند. بدین معنا که شخصیت کاریکاتورگونه ندارد. مقام معظم رهبری می‌فرماید: «هیچ‌کس در مقام امامت و رهبری جامعه اسلامی به قلعه بی‌همتای امیرالمؤمنین دسترسی ندارد و بزرگ‌ترین شخصیت‌های علمی و عرفانی تاریخ اسلام همچون امام بزرگوار ما که شخصیتی بزرگ، جامع‌الاطراف و برجسته بود، در مقابل امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) همچون شعاع و پرتوی از نور خورشید هستند.» (مقام معظم رهبری، ۹۵/۶/۳۰) ایشان تعبیر جامع‌الاطراف را برای «حضرت امام (ره)» (۱۳۸۷/۳/۱)، سید محمد کاظم طباطبایی یزدی (۱۳۹۱/۳/۲۲)، مهدی آصفی (۱۳۹۴/۳/۱۴)، ابن شهر آشوب مازندرانی (۱۳۹۲/۷/۱)، شهید مدنی (۱۳۸۰/۶/۱۲)، شهید چمران (۱۳۶۰/۴/۲) نیز مطرح نمودند.

۲. عملکردها و اقدامات مدیریتی شهید آیت الله رئیسی

خادم ملت: مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «اگر در جهت خدمت به مردم و هدایت جامعه به آن سمتی که مطلوب دین خدا است این مدیریت به کار رفت، خب این شکر نعمت است؛ اگر چنانچه در این جهت به کار نرفت، معطل ماند یا عکسش به کار رفت، این کفر نعمت است. گاهی این کفران نعمت‌ها، به حدی است که قابل جبران هم نیست» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۲/۱۰). «خدمت به مردم، خدمت به خلق الله، خدمت به پیشبرد اهداف؛ این وظیفه‌ی اساسی ما است که در دعاها [هم] تکرار شده، گفته شده. آنچه ما به آن می‌گوییم «احسان به مردم»، بخشی از این خدمت به مردم است: إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ (نحل- ۹۰) [در باب] این احسان، یک روایتی هست از کلام امیرالمؤمنین (علیه السلام) که این را هم باز من از غررالحکم نقل می‌کنم؛ می‌فرماید: أَحَقُّ النَّاسِ بِالْإِحْسَانِ مَنْ أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْهِ وَبَسَطَ بِالْقُدْرَةِ يَدَيْهِ (آمدی تمیمی، ۱۴۱۰: ۲۱۷)؛ همه باید احسان کنند، همه باید نیکوکاری کنند، خدمت کنند، اما آن که از همه شایسته‌تر است به این وظیفه آن

کسی است که خدا به او قدرت کار داده است» (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۲/۱/۱۵)

حامی تولید: معظم له می‌فرماید: «تولید یک جهاد است: أَشْهَدُ أَنَّكَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ (ابن قولویه، بی تا: ۴۰)؛ این را به ائمه هدی (علیهم السلام) خطاب می‌کنیم و همیشه می‌گوییم؛ جهاد! امروز تولید جهاد است؛ چرا؟ برای خاطر اینکه در معنای جهاد مکرر گفته‌ایم که جهاد عبارت است از آن تلاشی که ناظر به حمله دشمن و تحرک دشمن باشد؛ در مقابل دشمن باشد. هر تلاشی جهاد نیست؛ تلاشی که متوجه به حمله دشمن است، این جهاد است.

خب، امروز دشمنی دشمنان در مورد اقتصاد کشور از این واضح‌تر؟ دشمن از دو طرف وارد شد که تولید کشور را به زانو در بیاورد» (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۰/۱۱/۱۰)

خستگی ناپذیری: امام خامنه‌ای در سخنانی فرمودند: «از حرکت در راه خدا خسته و سست نشوید. هرگز از دشمنانی که از دین و اخلاق و انصاف تهی هستند، ترس در دلتان راه ندهید.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۵/۸/۲۰) «این خستگی روحی، انسان را از رسیدن به اهداف باز می‌دارد.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۴/۷/۱۴) «اخلاص، جد و جهد، خستگی ناپذیری، بی‌طمعی و ترجیح دادن مصالح

عمومی بر مصالح شخصی را در عمل، راهنمای خودتان قرار دهید.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۵/۸/۲)

جهادی و انقلابی: ایشان می‌فرمایند: «باید سریع عمل کنید؛ کار را جهادی بایستی دنبال بکنید. یکی از خصوصیات جمهوری اسلامی باید همین کار جهادی باشد. خوشبختانه در بخش‌هایی همین جور هم هست؛ در بخش‌هایی انسان می‌بیند همین جور کار جهادی انجام می‌گیرد. ما قبل از انقلاب دیدیم برخورد دستگاه‌های مسئول آن وقت را که هیچ احساس مسئولیتی واقعاً نمی‌کردند به این قضایا» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۸/۲۹). «انقلابی‌گری آن روحیه‌ی اقدام صحیح، عازم، و جازم در جهت درستی است که با عقلانیت برخاسته‌ی از روحیه‌ی انقلابی‌گری ترسیم شده. ببینید؛ امام بزرگوار ما الگو است؛ امام از همه انقلابی‌تر بود؛ خب ماها از اول کار در خدمت این قضیه بودیم؛ واقعاً ماها کم می‌آوردیم، [اما] امام هیچ وقت کم نیاورد؛ از همه انقلابی‌تر امام بود، از همه عاقل‌تر هم امام بود؛ از همه عاقل‌تر بود، از همه پخته‌تر و سنجیده‌تر کار میکرد و حرف میزد.» (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۰/۳/۶). «انقلابی‌گری آن روحیه‌ی اقدام صحیح، عازم، و جازم در جهت درستی است که با عقلانیت برخاسته‌ی از روحیه‌ی انقلابی‌گری ترسیم شده. ببینید؛ امام بزرگوار ما الگو است؛ امام از همه انقلابی‌تر بود؛ خب ماها از اول کار در خدمت این قضیه بودیم؛ واقعاً ماها کم می‌آوردیم، [اما] امام هیچ وقت کم نیاورد؛ از همه انقلابی‌تر امام بود، از همه عاقل‌تر هم امام بود؛ از همه عاقل‌تر بود، از همه پخته‌تر و سنجیده‌تر کار میکرد و حرف میزد.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۶/۳۰)

فساد ستیز: «اگر یک مسئولی جرئت مقابله با مفسد داخلی را نداشته باشد، به طریق اولی جرئت مبارزه با زورگوی خارجی را نخواهد داشت.» (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۲/۲/۹)

مردمی: «توصیه سوم، همین مسئله رفتن به میان مردم است؛ این را از دست ندهید. بعضی‌ها جوسازی می‌کنند و یک اسم‌هایی رویش می‌گذارند که حالا بنده نمی‌خواهم تکرار کنم؛ اسیر این جوسازی‌ها نشوید؛ بروید با مردم روبه‌رو بشوید، حرف مردم را بشنوید، حلم به خرج بدهید. گاهی انسان خسته می‌شود - این جزو تجربه‌های خود بنده هم هست - گاهی انسان واقعاً خسته می‌شود اما تحمل کنید، صبر کنید. این حضور بی‌واسطه و پُر حجم آقای رئیس‌جمهور در میان

مردم خیلی برکات دارد، آثار خیلی خوبی دارد؛ همچنین مسئولان دیگر دولت.» (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۱/۶/۸)

کار آمد: «ما هر جا یک مدیریت انقلابی فعال پُر تحرک داشتیم، کار پیش رفته است... باید مدیرانمان ان شاء الله پُر انگیزه تر باشند، کارآمدتر باشند، تلاش بیشتری را انجام بدهند، و به حول و قوه الهی همین جور هم خواهد شد. من به طور قاطع عرض می‌کنم که اگر مدیریت در بخش‌های مختلف کشور، متدین باشد، انقلابی باشد و کارآمد باشد، همه مشکلات کشور حل خواهد شد؛ ما مشکل غیرقابل حلی در کشور نداریم.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۱/۱)

خردمندی: «حدیث دیگر از نبی مکرم اسلام، حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم است: ما قسم الله للعباد شیئاً افضل من العقل (کلینی، ۱۴۳۰: ۱۲)؛ خداوند متعال میان بندگان خود هیچ چیزی را با ارزش تر از خردمندی تقسیم نکرده است. خدا ارزاق را بین بندگان خود تقسیم کرد؛ هوا، آب، عمر و لذت‌ها را. ما بنا من نعمه فمن الله (نحل-۵۳)؛ همه مال خداست. در میان این همه نعمت گوناگون و رنگارنگ، به شهادت نبی اسلام میان بندگان هیچ نعمتی به ارزش خردمندی تقسیم نشده است. بعد جمله‌هایی دارند که چون طولانی می‌شود، آن جمله‌ها را نمی‌خوانم. در آخر می‌فرماید: ولا بعث الله رسولا ولا نبیاً حتی يستكمل العقل (کلینی، ۱۴۳۰: ۱۲)؛ خدای متعال هیچ پیغمبری را در طول تاریخ به میان مردم نفرستاد، مگر بدین هدف و مقصود که خرد را در میان مردم کامل کند. در خطبه نهج البلاغه هم هست که خدای متعال پیغمبر را فرستاد و یثیروا لهم دفائن العقول (علم الهدی، ۱۳۷۶: ۳۹) تا گنجینه‌های خرد را در میان انسان‌ها برشوراند؛ برانگیزانند. این خرد برای چیست؟ این خرد برای پیدا کردن راه زندگی است. باید فکر کرد؛ باید با تحلیل و سنجش راه زندگی را پیدا کرد.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۹/۲۶)

سیاست خارجی مطلوب: «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، ساخته این و آن نیست؛ بلکه مبتنی بر اصول مستحکم قانون اساسی است... در قانون اساسی، اسلام معیار سیاست خارجی است؛ بنابراین موضع‌گیری در مقابل کشورها و مسائل مختلف، باید مختصات دینی داشته باشد... اجرای سیاست‌های انقلابی در هر زمینه، از جمله عرصه دیپلماسی باعث افزایش اقتدار و تأثیرگذاری،

ارتقای جایگاه کشور و عزت و اعتبار ایرانیان در میان ملت‌ها می‌شود.» (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۴/۸/۱۰)

۳. بازتاب‌ها و پیامدهای مدیریت شهید آیت‌الله رئیسی

زنده کردن امید و اطمینان: «یک توصیه مهم من به همه کسانی که توانایی سخن گفتن با مردم را دارند و رسانه در اختیارشان است - چه در فضای مجازی، چه در مطبوعات، چه در صداوسیما - امیدآفرینی است. دشمن سعی می‌کند جوانه‌ای ما را ناامید کند؛ ما باید متقابلاً امیدآفرینی کنیم. مسائل امیدزا در کشور کم نیست... همه موظف‌اند امیدآفرینی کنند؛ این را جدی بگیرید. امیدآفرینی، خودفریبی نیست. بعضی‌ها خیال می‌کنند امیدآفرینی پنهان کردن ضعف‌ها است، خودفریبی است؛ نه، ضعف‌ها هم باید بیان بشود، اشکالی ندارد؛ اما در کنار بیان ضعف‌ها بایستی امیدآفرینی هم بشود، آینده و افق روشن در مقابل چشم قرار بگیرد و نشان داده بشود. وضع ما بحمدالله وضع خوبی است. ما امروز باید این آیه شریفه را در نظر بگیریم: «وَلَا تَهِنُوا»، سست نشوید، «وَلَا تَحْزَنُوا»، اندوهگین نشوید، «وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ»، شما برترین هستید، «إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» (آل عمران-۱۳۹)؛ ایمان شما موجب علو شما است، موجب برتری شما است. درست عکس وضعیت ما را امروز در این منطقه، دشمن سرسخت ما یعنی دولت آمریکا دارد. ما می‌دانیم در منطقه چه کار داریم می‌کنیم؛ سیاستمان روشن است، راهمان روشن است. آمریکایی‌ها متحیرند که در منطقه بمانند یا از منطقه بروند؛ اگر بمانند، نفرت ملت‌ها از آنها روزبه‌روز بیشتر می‌شود. خدا را شکر می‌کنیم بر اینکه راه ما روشن است، بصیرت ما برجا است، گام‌های ما بحمدالله محکم و استوار است و دشمن ما دچار ضعف است.» (مقام معظم رهبری، ۱۴۰۲/۱/۱)

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بعد از شهادت آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی و همراهانشان جملاتی از مقام معظم رهبری به گوش مردم رسید که تا به حال در وصف حال شخصی بیان نفرموده بودند؛ از جمله آنها جمله: «برای رئیسی دلم سوخت». ایشان معتقد بودند که بعضی منتقدان در زمان حیات شهید رئیسی به ایشان

جفا و ظلم کردند به این علت که فعالیت‌های خوب ایشان را به زبان نمی‌آوردند و فقط زبان به نقد و گله و طعن باز می‌کردند.

مردم وفادار ایران اسلامی نیز در مقابل خدمات شهید، تشییع جنازه ایشان را از حیث بروز احساسات و کمیت افراد تشییع‌کننده و جلسات توسل جهت سلامتی ایشان و ... در تاریخ ماندگار کردند. مقام معظم رهبری ایشان را یک الگو برای سیاستمداران و حتی رؤسای جمهور آینده جمهوری اسلامی ایران قرار دادند به طوری که درباره خصوصیات شهید رئیسی فرمودند: «اینها ارزش است، اینها درس است؛ هر کدام از اینها برای سیاستمداران ما، برای رؤسای جمهور آینده ما، برای کسانی که در یک بخشی مورد اعتماد ملت قرار می‌گیرند، یک سرمشق است.»

این سرمشق نیاز به تبیین دارد؛ بدین معنا که مؤلفه‌های آن احصا و تبیین و تشریح شود. در این پژوهش پس از جمع‌آوری بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) پیرامون شهید رئیسی در قبل و بعد از شهادت ایشان، مطالعه دقیق چندباره این بیانات صورت گرفت. در مرحله بعد بیانات خام را در نرم‌افزار مکس کیودا در معرض تحلیل قرار داده شد. در کدگذاری اولیه ۸۴ مضمون اولیه و پایه احصا شد. در مرحله بعد، ۱۵ کد سازمان‌یافته و در مرحله آخر سه کد فراگیر احصا شد.

مضامین فراگیر و سازمان‌یافته‌ای که احصا شد عبارت‌اند از:

۱. ابعاد شخصیتی: جامع الاطراف، مومن، اخلاص، بزرگ و بزرگوار و عالم؛
  ۲. عملکردها و اقدامات: خادم ملت، حامی تولید، خستگی ناپذیر، جهادی و انقلابی، فساد ستیز، مردمی، کارآمد، خردمندی سیاست خارجی مطلوب؛
  ۳. بازتاب‌ها و پیامدها: زنده کردن امید و اطمینان.
- پیشنهاد می‌گردد در رشته‌های مدیریت یا حتی به صورت عمومی در رشته‌های مختلف دانشگاهی و حوزوی، بعضی واحدها به شناساندن شهید رئیسی و مؤلفه‌های احصا شده اختصاص داده شود.

فهرست منابع

قرآن کریم

- علم الهدی، سیدرضی، نهج البلاغه، محقق: موسوی، سید صادق، مشهد: مؤسسه الامام صاحب الزمان (عج).
- فیض الاسلام، سید علی نقی، نهج البلاغه، تهران: سازمان چاپ و انتشارات فقیه.
- ابن قولویه قمی، جعفر بن محمد بن قولویه، کامل الزیارات، بی جا: بی نا.
- احسائی، محمد بن علی بن ابراهیم، (۱۴۰۳ق)، عوالی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، قم: مؤسسه سیدالشهداء (ع).
- آمدی تمیمی، عبدالواحد، (۱۴۱۰ق)، غرر الحکم و درر الکلم، قم: دار الکتب الإسلامی.
- احمدی، کیومرث؛ فخرایی، میلاد؛ احمدی، علی اکبر، (۱۴۰۰ش)، الگوی جهت تبیین و بسط مفهومی مدیریت تراز انقلاب از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت)، ۱۵(۱)، ۲۴۷-۲۸۲.
- باقر زاده، محمدرضا، (۱۳۹۹ش)، ۱۱ شاخصه رئیس جمهور تراز انقلاب اسلامی، کیهان فرهنگی، (۴۰۹)، ۳۹-۴۰.
- خمینی، روح الله، (۱۳۷۸ش)، آداب الصلاة، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- خمینی، روح الله، (۱۳۸۰ش)، شرح چهل حدیث، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- خمینی، روح الله، (۱۳۹۱ش)، شرح دعای سحر، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- خمینی، روح الله، (۱۳۷۸ش)، سر الصلاة، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- خمینی، روح الله، (۱۳۶۱ش)، صحیفه نور، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- خمینی، روح الله، (۱۳۶۱ش)، تفسیر سوره حمد، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- حمزه پور، لیلا، (۱۳۸۸ش)، نگاهی به جایگاه عدالت در مدیریت علوی، حصون، (۲۰)، ۱۰۹-۱۱۷.
- قاسمی، حمید، (۱۴۰۰ش)، مرجع پژوهش، تهران: اندیشه آرا.
- ظهیری، یوسف، (۱۳۹۰ش)، ویژگی ها و خصائص مدیران فرهنگی مدل بومی، روابط عمومی، (۷۶)، ۲۵-۴۰.
- نجفی سیار، رحمان؛ نیکونهاد، ایوب، (۱۳۹۹ش)، شاخص های حکمرانی مطلوب «دولت تراز انقلاب اسلامی» مطابق با بیانیه گام دوم، مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی، ۱۰(۴۱)، ۱۷۳-۲۰۰.
- مرتضوی، سید یحیی، (۱۴۰۰ش)، شاخص های دولت تراز انقلاب اسلامی با تاکید بر اندیشه های مقام معظم رهبری، مدیریت در اسلام، ۱۳(۴۲)، ۴۵-۵۶.
- مطهری، مرتضی، (۱۳۹۵ش)، آزادی معنوی، تهران: صدرا.
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مدظله العالی) - مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی. Farsi.hamenei.ir
- خبرگزاری رسمی حوزه. www.hawzahnews.com

